30-a yaxın ölkə, 208 şirkət

Bakıda keçirilən silah və hərbi texnika sərgilərində Zəfərdə müstəsna rol oynamış hərbi-sənaye kompleksimizin gücü, qüdrəti nümayiş olunur

Sentyabrın 6-da "Bakı-Ekspo" Mərkəzində Bakıda IV Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə "ADEX" və XIII Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə "Securex Caspian" Sərgisi işə başlayıb.

Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı, Müdafiə Nazirliyinin dəstəyi ilə keçirilən tədbirin təşkilati işlərinin icrası "Caspian Event Organisers" şirkətinə həvalə edilib. Sərgilərdə 30-a yaxın ölkədən 208 şirkət təmsil olunur. İştirakçılar arasında Bolqarıstan, Çin, Fransa, İtaliya, Niderland və digər ölkələrin müdafiə sektorunun aparıcı şirkətləri var. Bu tədbirə ilk dəfə İordaniyadan olan şirkətlər də qatılıblar. Bu il 8 ölkə milli stendləri ilə iştirak edir.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev "Bakı-Ekspo" Mərkəzində olaraq sərgilərlə tanış olub. Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov, müdafiə sənayesi naziri Mədət Quliyev, Türkiyənin Baş Qərargah rəisi ordu generalı Yaşar Güler dövlət başçısına sərgi haqqında ətraflı məlumat veriblər.

Əməkdaşlarımız da tədbirin ikinci günündə "Bakı-Ekspo" Mərkəzinə yollanıb və nümayiş etdirilən hərbi texnikalar, müasir silahlarla yerində tanış olublar.

Ölkəmiz hərbi sənayenin inkişafına böyük önəm verir

Mərkəzin birinci və üçüncü zallarında Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin pavilyonunda yerli istehsal olan yeni silahlar, döyüş sursatları, yüngül və ağır hərbi texnikalar nümayiş olunur. Sərgiyə baş çəkənlər buradakı eksponatlar sayəsində hazırda Azərbaycan Ordusunda istifadə olunan və ən son istehsal edilən hərbi texnikalarla tanış ola bilərlər. Burada hərbi təyyarə və aviasiya sistemləri, dəniz gəmiləri və hərbi dəniz sistemləri, zirehli döyüş nəqliyyat vasitələri, radioelektron sistemlər, C4ISR, optik-elektron avadanlıq və sistemlər, pilotsuz sistemlər, hərbi geyim və ləvazimatlar, simulyatorlar və təlim sistemləri, radiasiya, kimyəvi və bioloji müdafiə (RKB), hərbi təşkilatlar, ixracın təşviqi ilə məşğul olan müəssisələr təmsil olunurlar.

Azərbaycan Vətən müharibəsindən sonra hərbi sənayenin inkişafı istiqamətində kompleks işləri davam etdirir. Ümumilikdə hərbi sahədə kadrların hazırlanması, bu sahənin təkmilləşdirilməsi yönündə qonşu ölkələrlə birgə layihələr həyata keçirilir, qoşunların birgə təlimləri baş tutur, həmçinin yeni hərbi sursatların istehsalı, alınması istiqamətində əməkdaşlığı genişləndirir. Bu baxımdan sərgilərdə ən maraq doğuran yeni istehsal olunan hərbi sursatlar idi.

Diqqətimizi çəkən silahlardan biri 30 mm-lik avtomatik top "AT-30" silahı oldu. Silah haqqında məlumat verməmişdən əvvəl bildirək ki, hər bir texnika haqqında məlumat almaq üçün stendlərin yanında bələdçilər var idi. Bu baxımdan sərgini ziyarət edənlər diqqətlərini çəkən hər hansı texnika barədə həmin şəxslərdən məlumat ala bilərlər. Eyni zamanda məlumat lövhəsində də texnikalar haqqında qısa informasiya yer almışdı, daha geniş məlumat üçün isə lövhədəki QR koddan istifadə kifayət edir.

İndi isə qayıdaq silah haqqında məlumata. Öyrəndik ki, yeni istehsal "AT-30" 1500 metrə qədər məsafələrdə yerləşən yüngülzirehli hədəflər və tank əleyhinə raket kompleksləri, uzaq məsafədə yerləşən canlı qüvvə və zirehli vasitələr üçün nəzərdə tutulub. Silah eyni zamanda 2000 metrə qədər hündürlükdə və 2500 metrə qədər maili uzaqlıqda, səs sürətindən az sürətlə uçan hava hədəfləri ilə mübarizə aparmaq, yüngül səhra tipli sığınacaqlar arxasında yerləşən atəş vasitələri və canlı qüvvəyə uzaq məsafədə yerləşən zirehsiz və qrup hədəfləri ilə mübarizə üçündür.

"ZƏRBƏ-BK1", "Yırtıcı"

Sərgidə nümayiş etdirilən məhsullardan biri isə "ZƏRBƏ-BK1" aviasiya sursatı idi. 25 kq döyüş elementləri olan birdəfəlik aviasiya konteyneri hava qüvvələri tərəfindən yerüstü hədəfləri sıradan çıxarmaq üçün yaradılıb.

Pavilyonda diqqətimizi çəkən yerli istehsal olan silahlardan biri isə snayper tüfəngidir. 7.62x54 millimetrlik "Yırtıcı" adlandırılan silah peyda olan, hərəkət edən, gizlənmiş tək hədəfləri məhv etmək üçün hazırlanıb.

Qeyd edək ki, sərgidə başqa yeni silahlarla da qarşılaşdıq. Bunlardan biri 12,7 mm-lik iriçaplı pulemyotdur. Silah 2000-3000 metr arasında qısa və uzun qatarlarla atəş açma xüsusiyyətinə malikdir. Pulemyot düşmənin canlı qüvvəsinin və yüngül istehkamlarının dağıdılması üçün nəzərdə tutulub. Silahda 12,7 və 108 diametrli güllələrdən istifadə olunur.

Azərbaycan hərbi sahədə inkişaf etmiş ölkələrlə əməkdaşlığa böyük önəm verir. Bu ölkələr arasında Türkiyə, Pakistan, İsrail xüsusi yer tutur. Müdafiə sənayesi naziri Mədət Quliyev də sərginin açılış mərasimində jurnalistlərə açıqlamasında deyib ki, Türkiyə, İsrail və Pakistanla hərbi-texniki sahədə əməkdaşlıq prioritet istiqamətlərdəndir: "Dünyada ən güclü silahlar həm Türkiyə, həm də İsraildə hazırlanır. Bu gün Azərbaycan Türkiyə ilə birlikdə elə silahların üzərində çalışır ki, onların istifadəsi 10-20 ildən sonra nəzərdə tutulur. Hazırda genişmiqyaslı addımlar atılır. Şirkətlər çoxdur, onlarla bir yerdə işləyirik. Burada 200-dən çox şirkət iştirak edir".

Əməkdaşlıq nümunəsi

Qardaş Türkiyənin bu sahədə olan inkişafı göz qabağındadır. Türkiyə hərbi sahədə daim yeniliklərə imza atır. Müdafiə sənayesində ən müasir və qabaqcıl texnologiyalardan geniş istifadə edir. Bunu İkinci Qarabağ savaşındakı böyük qələbəmizin qazanılmasında müstəsna xidməti olan, adı dillərdən düşməyən "Bayraktar- TB2" pilotsuz uçuş aparatının nümunəsində də görmək mümkündür.

Türkiyənin hərbi sənayedəki inkişafı sərgilərdə də özünü göstərir. Belə ki, qardaş ölkəni sərgidə 42 şirkət təmsil edir. Şirkətlər arasında "ASELSAN", "HAVELSAN", "AYESAS", "OTOKAR", "ROKETSAN" və digərləri yer alıb. Sərgidə Azərbaycan və Türkiyə əməkdaşlığı nəticəsində ortaya çıxan nümunələr də diqqətimizi çəkdi. Bu, Müdafiə Sənayesi Nazirliyi və Türkiyənin "ASELSAN" şirkətinin birgə layihəsi əsasında hazırlanan "QFAB-250 LG" HE bombasıdır. Çəkisi 250 kq olan qəlpəli-fuqaslı aviabomba daha dəqiq nişan alma özəlliyinə malikdir. Hərbi texnika, qurğu, hərbi sənaye və energetika obyektlərini, anbarları, canlı qüvvəni və digər hədəfləri məhv etmək üçün nəzərdə tutulub.

Bildirək ki, sərgilərdə Azərbaycanı 22 şirkət təmsil edirdi. Bu şirkətlər arasında Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA), Milli Aerokosmik Agentliyi, Kosmik Agentliyi ("Azərkosmos"), Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat İnstitutu, "Hava Hücumundan Müdafiə Silahlarının və Hərbi Texnikaların Servis Xidməti" MMC və başqaları yer alıb.

"ADEX"in əhatəliliyi

Sərgidə hərbi texnikalar, silahlarla yanaşı, hərbi geyimlər, eyni zamanda bəzi şirkətlər tərəfindən əsgər yeməkləri nümayiş olunurdu. Həmçinin müxtəlif universitet tələbələrinin də bu sahədə yeni layihələri ilə tanış olmaq imkanı yaradılıb. Bakı Mühəndislik Universitetinin Elektronika mühəndisliyi fakültəsinin III kurs tələbəsi Ələddin Qoçuzadənin təqdim etdiyi layihə haqqında məlumatlarını dinlədik. O bildirdi ki, nümayiş olunan robot mina axtarmaq üçün nəzərdə tutulub. Robot mina axtarmaqdan əlavə, kamera vasitəsilə kəşfiyyatda da ola bilir: "Kəşfiyyatda olduğu zaman tapdığı əsgərlərlə dialoqa girə bilir. Əsgərlə dialoq qura bilmədiyi halda onun bədən temperaturu barədə məlumatı bazaya ötürür. Robot birbaşa bazadan kompüterlə idarə olunur".

Gənc nəslin bu sahəyə marağı, yeni ideyalar əsasında hazırlanan məhsullar, həyata keçirilən layihələr Azərbaycanın hərbi sənaye üçün böyük imkanlar açdığını, burada gənc beyinlərin maraqlı layihələrinə diqqət ayrıldığını göstərir.

Sərgi ölkələr arasında yeni əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına töhfə verir

Məlumat üçün bildirək ki, sərgi Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki Zəfərindən sonra ilk dəfə təşkil olunur. Tədbirdə nümayiş olunan yeni məmulatlar bir daha göstərir ki, Azərbaycan bu müddətdə hərbi sənayenin inkişafı istiqamətində addımlar atır, müdafiə sahəsində əməkdaşlığa önəm verir.

Beynəlxalq "ADEX" hərbi sərgisi regionda müdafiə sənayesi və daxili təhlükəsizliyə həsr olunmuş ən nəhəng tədbirdir və iştirakçılara həm Azərbaycanın hərbi rəhbərliyi, həm də qlobal hərbi-müdafiə ictimaiyyəti ilə görüşlər keçirmək üçün unikal imkan yaradır, həmçinin ölkələr arasında yeni əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına töhfə verir. Bu, özünü sərgi çərçivəsində bir sıra ölkələrlə Azərbaycan arasında hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın əsasının qoyulmasına dair razılıqlarda da göstərir. Bundan başqa, müdafiə nazirləri səviyyəsində bir sıra rəsmi görüşlər keçirilir, hərbi əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunur.

Sərgi milli təhlükəsizlik məhsullarının təqdim edilməsi üçün ideal platforma olmaqla yanaşı, həm də bu sektorun iştirakçıları, ziyarətçiləri və ekspertləri arasında təcrübə mübadiləsinə, o cümlədən məhsulların regional müdafiə sənayesi bazarının tələblərinə uyğun olaraq modernləşdirilməsinə şərait yaradır. "ADEX" dünyanın bir sıra qabaqcıl dövlətlərinin nüfuzlu şirkət, təşkilat, qurum və nümayəndə heyətlərini bir araya gətirməklə respublikamızın və xarici ölkələrin güc strukturlarına ən müasir hərbi texnologiyaların, geniş çeşiddə silah və sursatların, o cümlədən bu sahədə bir sıra yeniliklərin təqdim edilməsində mühüm rol oynayır.

"Securex Caspian" sərgisi də beynəlxalq səviyyəli tədbir olaraq hüquq-mühafizə orqanları, eləcə də sərhəd, xilasetmə və xüsusi təyinatlı xidmətlər üçün nəzərdə tutulmuş perspektiv texnika nümunələrinin, habelə inteqrasiya olunmuş təhlükəsizlik sistemləri və silahların nümayişi üçün ideal platformadır. Sərgi əməkdaşlığın inkişafı və təcrübə mübadiləsi üçün əlverişli şərait yaradır və dövlətdaxili, ictimai və vətəndaş təhlükəsizliyinin təmin olunması üzrə tətbiqi tapşırıqların həllinə kömək edir.

"ADEX" və "Securex Caspian" sərgiləri üçün geniş işgüzar proqram hazırlanıb. Sərgilərin keçiriləcəyi üç gün ərzində Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərinin minalardan təmizlənməsi, pilotsuz sistemlərinin inkişaf perspektivləri və tətbiq sahələri üzrə, müasir silah sistemləri, sursatlar və onların təyinatı, zirehli döyüş nəqliyyat vasitələrinin müasir döyüş mühitində rolu və digər aktual mövzular üzrə sessiyalar keçirilir.

Bu möhtəşəm beynəlxalq sərgi də bir daha Azərbaycanın böyük, əhəmiyyətli tədbirlərə necə evsahibliyi etdiyini göstərir. Bununla yanaşı, sərgi Azərbaycanı dünyada tanıdaraq bu sahədə yerli istehsala olan marağı yüksəldir. Bununla da ölkəmiz müdafiə sənayesi sahəsində də ixrac potensialını artırır.

Azərbaycan müdafiə qabiliyyətini daha da gücləndirəcək

Prezident İlham Əliyev IV Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisinin iştirakçılarına müraciətində də dediyi kimi, XXI əsrin müharibəsini aparmış Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin döyüş təcrübəsi bu gün inkişaf etmiş ölkələrin hərbi mərkəzlərində diqqətlə öyrənilir. Dövlət başçısı müraciətində bildirib ki, Azərbaycanın tarixi qələbəsi göstərdi ki, hərbi sahədə qarşıya qoyulmuş məqsədlərə nail olmaq üçün müasir ordu quruculuğu, ölkənin hərbi qüdrətinin yüksəldilməsi istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi son dərəcədə əhəmiyyətlidir:

"Azərbaycan Respublikası öz silahlı qüvvələrinin döyüş qabiliyyətinin artırılmasına və maddi-texniki bazasının gücləndirilməsinə daim xüsusi önəm verir. Ölkəmiz hərbi-texniki sahədə dünyanın qabaqcıl dövlətləri ilə əməkdaşlığını inkişaf etdirməklə yanaşı, milli müdafiə sənayesi sahəsində də imkanlarını genişləndirir. Hazırda Azərbaycan aviasiya, naviqasiya, cihazqayırma və digər istiqamətlər üzrə dünyanın 50-dən çox ölkəsinin aparıcı şirkətləri ilə sıx əməkdaşlıq edir, ölkəmizin müdafiə sənayesi müəssisələrində istehsal olunan məmulatların həcmi ildən-ilə artır", - deyən İlham Əliyev əlavə edib ki, qarşıdakı dövrdə də müasir silah, hərbi texnika, döyüş sursatı, arxa xidmət əmlakı və digər maddi vasitələrin istehsalına xüsusi diqqət yetirməklə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrini və ölkəmizin müdafiə qabiliyyətini daha da gücləndirəcəyik.

"ADEX-2022" sərgisi də bu istiqamətdə faydalı təcrübə mübadiləsinin aparılmasına, yeni əməkdaşlıq əlaqələrinin qurulmasına əlverişli imkan yaradaraq, ölkəmizin müdafiə sənayesinin elmi-texnoloji potensialının artırılmasına müsbət töhfəsini verəcək.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
İlham BABAYEV (foto),
"Azərbaycan"